

DECIZIA Nr.244 din 6 aprilie 2017

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.145 din Codul de procedură penală

Publicată în Monitorul Oficial nr.529 din 06.07.2017

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel-Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Daniela Ramona Marițiu	— magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.140 alin.(7) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție în Dosarul nr.4.821/1/2015 al Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală. Excepția formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.950D/2016.

2. Dezbaterile au avut loc în ședința publică din 4 aprilie 2017, cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Marinela Mincă, și a părții Alexandru Șerban, prezent personal, și au fost consemnate în încheierea din acea dată, când, având în vedere cererea de întrerupere a deliberărilor pentru o mai bună studiere a problemelor ce formează obiectul cauzei, în temeiul dispozițiilor art.57 și art.58 alin.(3) din Legea nr.47/1992, Curtea a amânat pronunțarea pentru data de 6 aprilie 2017, dată la care Curtea a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

3. Prin Încheierea din 26 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr.4.821/1/2015, **Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.140 alin.(7) din Codul de procedură penală**, excepție ridicată de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție, cu ocazia soluționării, în complet de divergență, a contestațiilor formulate împotriva încheierii pronunțate de judecătorul de drepturi și libertăți din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală prin care s-au autorizat măsuri de supraveghere tehnică a petenților (constând în interceptarea comunicațiilor, supraveghere video, audio sau prin fotografiere, în mediul ambiental în spații publice, localizarea sau urmărirea prin mijloace tehnice) pentru o perioadă de 30 de zile, începând cu 31 august 2015 și până la 29 septembrie 2015.

4. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** autorul acesteia susține că, prin nereglementarea căii de atac împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra măsurilor de supraveghere tehnică, dispozițiile criticate încalcă prevederile art.21 din Constituție și pe cele ale art.13 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Astfel, dispozițiile criticate nu asigură garanțiile unui proces echitabil și nici ale unui recurs efectiv în fața unei instanțe naționale persoanei supuse măsurilor supravegherii tehnice, care pretinde încălcarea drepturilor și libertăților sale consacrate de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

5. **Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția penală** apreciază că excepția de neconstituționalitate este întemeiată. Se arată că supravegherea tehnică include procedee probatorii care presupun ingerințe majore în dreptul la viață privată al unei persoane, drept protejat atât de dispozițiile Constituției (art.26 și art.28), cât și de cele ale Convenției (art.8). Potrivit art.13 din Convenție, orice persoană ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de aceasta au fost încălcate are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea ar fi cauzată de persoane care

au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale. De asemenea, conform art. 21 alin.(1) din Constituție, orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.

6. Din analiza de ansamblu a actualelor dispoziții procedurale, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că o verificare a legalității acestor măsuri, în sensul îndeplinirii tuturor exigențelor prevăzute de art.139 din Codul de procedură penală, ar putea fi făcută doar pe cale incidentală și doar în anumite cazuri. În acest context, instanța supremă constată că nu există dispoziții care să îndrituiască persoana care a avut doar calitatea de suspect să solicite, în procedura prevăzută de art.340 și următoarele din Codul de procedură penală, verificarea legalității administrării probelor. Totodată, Înalta Curte de Casație și Justiție menționează faptul că încuviințarea supravegherii tehnice este condiționată doar de începerea urmăririi penale *in rem*, procurorul nefiind obligat ulterior să pronunțe o soluție de clasare sau de continuare a urmăririi penale *in personam* cu privire la toți cei care au făcut obiectul acestor măsuri. De aceea, în multe situații, o parte dintre aceste persoane nu dobândesc nicio calitate în procesul penal sau, cel mult, sunt audiate în calitate de martori. Astfel, potrivit actualelor dispoziții procedurale, un control al legalității dispunerii măsurilor de supraveghere tehnică ar putea fi efectuat doar ulterior pronunțării de către procuror a unei soluții de trimitere în judecată sau de clasare, iar în situația din urmă, numai în ipoteza în care a fost pusă în mișcare acțiunea penală față de persoana vizată (dar și în această situație analiza poate fi limitată/impiedicată de temeiul ordonanței de clasare, mai ales în cazul în care plângerea este formulată de persoana ce a avut calitatea de inculpat, aceasta trebuind să dovedească existența unei vătămări a intereselor sale legitime prin soluția procurorului).

7. Toate celelalte persoane împotriva cărora au fost dispuse măsuri conform art.138 din Codul de procedură penală au doar dreptul, potrivit art.145 din același act normativ, de a fi informate de procuror, în scris, în cel mult 10 zile sau, în cazuri de excepție, la finalizarea anchetei penale, despre măsura de supraveghere tehnică ce a fost luată în privința lor, de a lua cunoștință, la cerere, de conținutul proceselor-verbale în care sunt consemnate activitățile de supraveghere tehnică efectuate și de a solicita ascultarea convorbirilor, comunicărilor sau conversațiilor ori vizionarea imaginilor rezultate din activitatea de supraveghere tehnică. Acestea nu au însă deschis niciun cadru procesual care să le permită să ceară unei instanțe analiza conformității cu legea a luării unor măsuri puternic intruzive în drepturile lor. Or, nu există nicio justificare obiectivă sau rațională pentru a nega dreptul acestor persoane de a se adresa, ulterior încunoștințării lor de către procuror, unei instanțe de judecată pentru a solicita apărarea drepturilor lor legitime.

8. Plecând de la aceste premise și de la jurisprudența instanței de contencios constituțional în materia accesului liber la justiție, instanța supremă apreciază că acest principiu nu se referă exclusiv la acțiunea introductivă la prima instanță de judecată, ci și la exercitarea căilor de atac, deoarece apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor legitime ale persoanelor presupune și posibilitatea acționării împotriva hotărârilor judecătorești considerate ca nelegale și netemeinice. Astfel, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că excluderea de la controlul judiciar separat al încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți încuviințează măsuri de supraveghere tehnică determină o încălcare a accesului liber la justiție, consacrat de art.21 alin.(1) din Constituție, întrucât persoanele interesate sunt private de o garanție procedurală efectivă pentru apărarea dreptului la respectarea vieții private și a corespondenței.

9. Potrivit prevederilor art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

10. **Guvernul** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Întrucât, din ansamblul dispozițiilor procesual penale incidente în materie, condițiile supravegherii tehnice sunt expres și detaliat prevăzute de lege, măsura este dispusă de o instanță de judecată, după o evaluare nu doar a necesității sale, ci și a proporționalității cu scopul urmărit, și este limitată în timp, Guvernul apreciază că ingerința pe care o presupune acest procedeu probator în privința dreptului la viață privată respectă întru totul condițiile prevăzute de art.8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, respectiv de art.26 alin.(1) din Constituție. În continuare, arată că eficacitatea acestui procedeu probator — capacitatea sa de a contribui la obținerea de probe pentru aflarea adevărului în procesul penal — depinde în mod esențial de păstrarea caracterului său secret. Or, tocmai în considerarea acestui fapt legiuitorul nu a reglementat în Codul de procedură penală o cale de atac împotriva încheierilor în cauză, urmărind să asigure prin aceasta buna desfășurare a anchetei penale.

11. În privința pretensei încălcări a art.13 din Convenție, Guvernul apreciază că aceasta nu subsistă. Dreptul la un recurs efectiv nu se confundă cu dreptul la exercitarea căilor de atac împotriva hotărârilor judecătorești și nu are semnificația asigurării dublului grad de jurisdicție, ci este un drept cu caracter subsidiar, ce presupune posibilitatea de a accede la un grad de jurisdicție, de a supune judecării unei instanțe naționale încălcarea oricăruia dintre drepturile recunoscute de Convenție. Or, potrivit art.139 alin.(1) și art.144 alin.(1) din Codul de procedură penală, atât măsura supravegherii tehnice, cât și prelungirea acesteia se dispun de judecătorul de drepturi și libertăți, deci de „o instanță” în înțelesul art.13 din Convenție.

12. **Avocatul Poporului** apreciază că dispozițiile art.140 alin.(7) din Codul de procedură penală sunt neconstituționale. În acest sens, arată că procesul echitabil constituie o garanție a principiului egalității, în sensul asigurării respectării unor principii fundamentale, precum contradictorialitatea, dreptul la apărare, egalitatea, cu toate consecințele ce decurg din ele. Elementul fundamental al dreptului la un proces echitabil este exigența ca părțile să dispună de posibilități suficiente, echivalente și adecvate pentru a-și susține poziția asupra problemelor de drept și de fapt și ca niciuna din părți să nu fie defavorizată în raport cu cealaltă. Or, exceptarea de la dreptul de exercitare a căilor de atac împiedică susținerea poziției în sensul celor de mai sus, afectând raportul dintre părțile implicate în procesul penal. Caracterul legitim sau nelegitim al solicitărilor formulate va rezulta numai în urma judecării acestora, inclusiv în urma exercitării căii de atac. În acest sens, precizează că, în jurisprudența sa, instanța de contencios constituțional a reținut că accesul liber la justiție nu vizează numai acțiunea introductivă la prima instanță de judecată, ci și sesizarea oricăror altor instanțe care, potrivit legii, au competența de a soluționa fazele ulterioare ale procesului, deci inclusiv cu privire la exercitarea căilor de atac, deoarece apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor legitime ale persoanelor presupune, în mod logic, și posibilitatea acționării împotriva hotărârilor judecătorești considerate ca fiind nelegale sau neîntemeiate. Ca urmare, limitarea dreptului unor părți ale unuia și aceluiași proces de a exercita căile legale de atac constituie o limitare a accesului liber la justiție. De asemenea, arată că instanța europeană a statuat, prin Hotărârea din 9 noiembrie 2004, pronunțată în *Cauza Saez Maeso împotriva Spaniei*, că a existat o violare a art.6 paragraful 1 din Convenție, atunci când normele referitoare la formele ce trebuie respectate pentru introducerea unui recurs și aplicarea lor îi împiedică pe justițiabili să se prevaleze de căile de atac disponibile. În considerentele hotărârii, Curtea a precizat că, deși accesul la o instanță de judecată nu este un drept absolut, ci este susceptibil de limitări, în special în ceea ce privește condițiile de admisibilitate a unei căi de atac, totuși aceste limitări nu trebuie să restrângă accesul deschis unui justițiabil de o asemenea manieră sau până la un asemenea punct încât dreptul să fie atins în însăși substanța lui.

13. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actul de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile părții prezente, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

14. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

15. Potrivit actului de sesizare, obiectul excepției de neconstituționalitate cu care Curtea a fost investită îl reprezintă dispozițiile art.140 alin.(7) din Codul de procedură penală, care au următorul conținut: „*Încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra măsurilor de supraveghere tehnică nu este supusă căilor de atac.*”

16. În ceea ce privește stabilirea obiectului excepției de neconstituționalitate, Curtea constată că, în jurisprudența sa, a statuat cu valoare de principiu că, în exercitarea controlului de constituționalitate, instanța de contencios constituțional trebuie să țină cont de voința reală a părții care a ridicat excepția de neconstituționalitate, în caz contrar, Curtea ar fi ținută de un criteriu procedural strict formal, respectiv indicarea formală de către autorul excepției a textului legal criticat (în acest sens, Decizia nr.775 din 7 noiembrie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1.006 din 18 decembrie 2006; Decizia nr.297 din 27 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.309 din 9 mai 2012).

17. Totodată, Curtea reține că, prin Decizia nr.766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.549 din 3 august 2011, s-a pronunțat în sensul eliminării unei condiții procedurale pur formale, respectiv cerința ca textul criticat să fie în vigoare, care împiedică realizarea finalității controlului de constituționalitate, respectiv asigurarea supremației Constituției. Or, determinarea obiectului excepției de neconstituționalitate este o operațiune care, pe lângă existența unor condiționări formale inerente ce incumbă în sarcina autorului acesteia, poate necesita și o apreciere obiectivă a Curții Constituționale, având în vedere finalitatea urmărită de autor prin ridicarea excepției. O atare concepție se impune tocmai datorită caracterului concret al controlului de constituționalitate exercitat pe cale de excepție (Decizia nr.297 din 27 martie 2012, precitată).

18. Având în vedere aceste aspecte, Curtea constată că, din analiza dispozițiilor relative la măsurile de supraveghere tehnică, respectiv art.138—146 din Codul de procedură penală, reiese că dispunerea acestor măsuri cunoaște mai multe etape procedurale succesive, distincte, după cum urmează: emiterea de către judecătorul de drepturi și libertăți a mandatului de supraveghere tehnică (art.140) sau confirmarea de către judecătorul de drepturi și libertăți a autorizării măsurii de supraveghere tehnică dispuse de către procuror (art.141); punerea în executare a mandatului de supraveghere tehnică

(art.142); prelungirea de către judecătorul de drepturi și libertăți a măsurii supravegherii tehnice (art.144); consemnarea activităților de supraveghere tehnică (art.143); informarea persoanei supravegheate (art.145).

19. Astfel, din modul de reglementare a acestor etape procedurale rezultă că legiuitorul a avut în vedere caracterul secret, inerent acestor măsuri, precum și modul în care acesta se răsfrânge asupra hotărârii judecătorești prin care se dispune măsura supravegherii tehnice, precum și asupra datelor obținute prin această procedură. Caracterul secret al hotărârii judecătorești și al datelor obținute prin această procedură, în sensul inaccesibilității lor publice, se menține până la momentul începerii procedurii în contradictoriu (a se vedea, în acest sens, și Hotărârea din 16 aprilie 2013, pronunțată în Cauza *Cășuneanu împotriva României*, paragrafele 83—89). Cu toate acestea, Curtea observă că, potrivit art.145 din Codul de procedură penală, „după încetarea măsurii de supraveghere tehnică, procurorul informează, în scris, în cel mult 10 zile, pe fiecare subiect al unui mandat despre măsura de supraveghere tehnică ce a fost luată în privința sa”. De asemenea, potrivit art. 145 alin.(4) și (5) din același act normativ, procurorul, pentru motivele reglementate la alin.(4), poate să amâne motivat efectuarea informării sau a prezentării suporturilor pe care sunt stocate activitățile de supraveghere tehnică ori a proceselor-verbale de redare, cel mai târziu până la terminarea urmăririi penale sau până la clasarea cauzei.

20. Astfel, din dispozițiile art.145 din Codul de procedură penală rezultă că, din momentul informării persoanei despre măsura de supraveghere tehnică ce a fost luată în privința sa, caracterul secret al hotărârii judecătorești și al datelor obținute prin această procedură este înlăturat în ceea ce privește subiecții vizați de aceasta. Acest caracter poate fi menținut și față de aceste subiecte, numai cu respectarea dispozițiilor art.145 alin.(4), și cel mai târziu până la terminarea urmăririi penale sau până la clasarea cauzei. Astfel, cu privire la subiecții vizați de mandatul de supraveghere tehnică, înlăturarea caracterului secret este independentă de începerea procedurii în contradictoriu, putând coincide cu aceasta doar în anumite cazuri.

21. Având în vedere aceste aspecte, Curtea apreciază că analiza îndeplinirii obligației pozitive a statului, în sensul instituirii unui recurs efectiv, nu poate fi raportată la acele etape procedurale din materia supravegherii tehnice care sunt caracterizate de specificul secret pe care aceste măsuri le presupun la momentul respectiv, ci trebuie raportată la momentul procedural care se delimitează de celelalte prin pierderea acestui caracter. Cu alte cuvinte, în contextul etapelor procedurale din materia supravegherii tehnice care sunt caracterizate de specificul secret al acestor măsuri, dispozițiile art.140 alin.(7) din Codul de procedură penală își găsesc justificarea tocmai prin caracterul anterior relevat. Astfel, Curtea constată că justificarea ce intervine în primele etape procedurale și care determină însăși justetea caracterului definitiv al încheierii judecătorești este înlăturată chiar de legiuitor în etapa procedurală reglementată de dispozițiile art.145 din Codul de procedură penală.

22. Așa fiind, Curtea reține că, din analiza criticilor de neconstituționalitate, autorul excepției, precum și instanța de judecată în opinia formulată (a se vedea paragraful 8 al prezentei decizii) au avut în vedere etapa procedurală, care nu este caracterizată de specificul secret al măsurii supravegherii tehnice și care intervine odată cu informarea persoanei supravegheate. Curtea observă că, *mutatis mutandis*, și în ceea ce privește inculpatul, posibilitatea acestuia de a contesta legalitatea măsurilor de supraveghere tehnică este circumscrisă etapei procedurale ce intervine odată cu informarea acestuia, în cazul plângerii împotriva soluției de clasare (după începerea acțiunii penale) sau în procedura de cameră preliminară (după întocmirea rechizitoriului și trimiterea în judecată).

23. Astfel, Curtea reține că intenția autorului excepției a fost de a critica lipsa accesului liber la justiție în etapa procedurală ce intervine odată cu informarea persoanei supravegheate, obiectul excepției trebuind circumscris acestei etape procedurale. Așa fiind, Curtea constată că, în realitate, autorul excepției este nemulțumit de soluția legislativă a art.145 din Codul de procedură penală, care, în opinia sa, lipsește persoanele interesate de posibilitatea accederii în fața unei instanțe judecătorești.

24. Prin urmare, Curtea constată că **obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art.145 din Codul de procedură penală**, cu următorul conținut:

„(1) După încetarea măsurii de supraveghere tehnică, procurorul informează, în scris, în cel mult 10 zile, pe fiecare subiect al unui mandat despre măsura de supraveghere tehnică ce a fost luată în privința sa.

(2) După momentul informării, persoana supravegheată are dreptul de a lua cunoștință, la cerere, de conținutul proceselor-verbale în care sunt consemnate activitățile de supraveghere tehnică efectuate. De asemenea, procurorul trebuie să asigure, la cerere, ascultarea convorbirilor, comunicărilor sau conversațiilor ori vizionarea imaginilor rezultate din activitatea de supraveghere tehnică.

(3) Termenul de formulare a cererii este de 20 de zile de la data comunicării informării scrise prevăzute la alin.(1).

(4) Procurorul poate să amâne motivat efectuarea informării sau a prezentării suporturilor pe care sunt stocate activitățile de supraveghere tehnică ori a proceselor-verbale de redare, dacă aceasta ar putea conduce la:

- a) perturbarea sau periclitarea bunei desfășurări a urmăririi penale în cauză;
- b) punerea în pericol a siguranței victimei, a martorilor sau a membrilor familiilor acestora;
- c) dificultăți în supravegherea tehnică asupra altor persoane implicate în cauză.

(5) Amânarea prevăzută la alin.(4) se poate dispune cel mai târziu până la terminarea urmăririi penale sau până la clasarea cauzei.”

25. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că textul criticat contravine prevederilor constituționale cuprinse în art.21 referitor la accesul liber la justiție. De asemenea, sunt invocate prevederile art.6 și art.13 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

26. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că dispozițiile ce sunt supuse controlului de constituționalitate sunt cele ce determină respingerea, ca inadmisibilă, a contestației formulate. Astfel, în ceea ce privește admisibilitatea excepției de neconstituționalitate, Curtea observă că, în jurisprudența sa, de exemplu prin Decizia nr.203 din 6 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.324 din 14 mai 2012, sau Decizia nr.715 din 6 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.86 din 31 ianuarie 2017, a statuat că o excepție de neconstituționalitate ridicată într-o acțiune *ab initio* inadmisibilă este, de asemenea, inadmisibilă în condițiile în care nu sunt contestate chiar dispozițiile legale care determină o atare soluție în privința cauzei în care a fost ridicată excepția. Aceasta deoarece, indiferent de soluția pronunțată de Curtea Constituțională referitor la excepția de neconstituționalitate ridicată într-o cauză *ab initio* inadmisibilă, decizia sa nu va produce niciun efect cu privire la o astfel de cauză. Rezultă că excepția de neconstituționalitate nu are legătură cu soluționarea cauzei în sensul art.29 alin.(1) din Legea nr.47/1992; astfel, întrucât excepția de neconstituționalitate nu îndeplinește o condiție de admisibilitate, aceasta, în temeiul art.29 alin.(1) și (5) din Legea nr.47/1992, urmează să fie respinsă ca inadmisibilă. Curtea a reținut însă că, în măsura în care sunt contestate chiar dispozițiile legale care determină soluția de inadmisibilitate în privința cauzei în care a fost ridicată excepția, aceasta are legătură cu soluționarea cauzei în sensul art.29 alin.(1) din Legea nr.47/1992, astfel încât instanța de contencios constituțional își poate exercita controlul de constituționalitate.

27. Așa fiind, Curtea constată că legătura cu soluționarea cauzei a excepției de neconstituționalitate este circumstanțiată de incidența dispozițiilor criticate în pronunțarea soluției de respingere ca inadmisibilă a cererii în justiție. Cu alte cuvinte, atât timp cât dispoziția criticată este temeiul respingerii, ca inadmisibile, a cererii formulate de petent în fața instanțelor de drept comun, excepția de neconstituționalitate este admisibilă, aceste dispoziții având legătură cu soluționarea cauzei. Curtea apreciază că această concluzie este susținută și de faptul că singurul efect al unei decizii de admitere pronunțate într-o astfel de speță este acela al creării posibilității accederii în fața unui judecător care va analiza pe fond cererea respectivă, fără însă ca decizia de admitere să aibă vreo influență asupra soluției dispuse de judecător, din perspectiva temeiniciei cererii.

28. Or, raportat la elementele ce configurează speța dedusă controlului de constituționalitate în prezenta cauză, Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.145 din Codul de procedură penală are legătură cu soluționarea cauzei în sensul art.29 alin.(1) din Legea nr. 47/1992, astfel încât instanța de contencios constituțional își poate exercita controlul de constituționalitate (a se vedea, în același sens, Decizia nr.715 din 6 decembrie 2016, precitată, paragrafele 14, 15).

29. Examinând excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.145 din Codul de procedură penală, Curtea constată că metodele speciale de supraveghere tehnică, precum și procedura ce trebuie urmată în cazul folosirii acestora sunt reglementate de dispozițiile art.138—art.146 din Codul de procedură penală. Curtea reține că, potrivit art.140 alin.(1) din Codul de procedură penală, supravegherea tehnică poate fi dispusă în cursul urmăririi penale. În acest context, Curtea observă că dispozițiile art.305 alin.(1) din Codul de procedură penală prevăd că, atunci când actul de sesizare îndeplinește condițiile prevăzute de lege, organul de urmărire penală dispune începerea urmăririi penale cu privire la fapta săvârșită ori a cărei săvârșire se pregătește, chiar dacă autorul este indicat sau cunoscut.

30. În legătură cu începerea urmăririi penale, în jurisprudența sa, de exemplu Decizia nr.260 din 5 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.599 din 5 august 2016, paragraful 23, Curtea a reținut că noua reglementare nu mai permite începerea urmăririi penale direct față de o anumită persoană, instituind obligația începerii, în toate cazurile, a urmăririi penale *in rem*. Această dispoziție are caracter imperativ și este aplicabilă chiar și în ipoteza în care în cuprinsul actului de sesizare este indicată o anumită persoană ca fiind cea care a săvârșit infracțiunea ce face obiectul sesizării ori când starea de fapt descrisă permite identificarea sa.

31. Ulterior urmăririi penale *in rem*, potrivit art.305 alin.(3) din Codul de procedură penală, atunci când există probe din care să rezulte bănuiala rezonabilă că o anumită persoană a săvârșit fapta pentru care s-a început urmărirea penală și nu există vreunul dintre cazurile prevăzute la art.16 alin.(1) din același act normativ, organul de urmărire penală dispune ca urmărirea penală să se efectueze în continuare față de aceasta — urmărirea penală *in personam*.

32. Curtea remarcă faptul că, tot în cadrul urmăririi penale, ulterior dispunerii urmăririi penale *in*

personam, potrivit art.309 alin.(1) din Codul de procedură penală, se poate pune în mișcare acțiunea penală, când procurorul constată că există probe din care rezultă că o persoană a săvârșit o infracțiune și nu există vreunul dintre cazurile de împiedicare prevăzute la art. 16 alin.(1) din același act normativ.

33. Având în vedere cele anterior expuse, Curtea reține că sintagma „*în cursul urmăririi penale*”, utilizată de legiuitor în cuprinsul art.140 alin.(1) din Codul de procedură penală, se referă la orice moment ulterior începerii urmăririi penale cu privire la faptă — urmărirea penală *in rem*. Astfel, Curtea constată că supravegherea tehnică se poate dispune în cursul urmăririi penale, indiferent de etapa acesteia.

34. În acest context, Curtea observă că, în funcție de etapa urmăririi penale în care se dispune măsura de supraveghere tehnică, calitatea persoanei vizate de această măsură diferă. Astfel, în cadrul urmăririi penale *in rem*, persoana vizată de măsura de supraveghere tehnică nu are nicio calitate în dosarul penal, nefiind formulată nicio acuzație împotriva sa. În cadrul urmăririi penale *in personam*, persoana vizată de măsura de supraveghere tehnică poate avea calitatea de suspect în dosarul penal, potrivit art.305 alin.(3) din Codul de procedură penală. În cazul în care *s-a pus în mișcare acțiunea penală*, persoana vizată de măsura de supraveghere tehnică poate avea calitate de inculpat în procesul penal, potrivit art.82 din Codul de procedură penală.

35. Totodată, Curtea observă că, atât în cazul urmăririi penale *in personam*, cât și în cazul în care *s-a pus în mișcare acțiunea penală*, ***dispunerea măsurii supravegherii tehnice nu este condiționată de calitatea deținută în dosarul penal. Astfel, Curtea constată că pot fi supuse măsurii supravegherii tehnice inclusiv persoane care nu au calitatea de suspect sau inculpat în dosarul penal.***

36. În continuare, în ceea ce privește soluțiile care pot fi dispuse la finalizarea urmăririi penale, Curtea reține că, potrivit art.327 din Codul de procedură penală, atunci când constată că au fost respectate dispozițiile legale care garantează aflarea adevărului, că urmărirea penală este completă și există probele necesare și legal administrate, procurorul: emite rechizitoriul prin care dispune trimiterea în judecată a inculpatului sau emite ordonanță prin care clasează sau renunță la urmărire.

37. În ceea ce privește rechizitoriul prin care se dispune trimiterea în judecată a inculpatului, Curtea observă că, potrivit art.329 alin.(1) și art.327 lit.a) din Codul de procedură penală, acesta constituie actul de sesizare a instanței de judecată prin care procurorul dispune trimiterea în judecată a inculpatului. Totodată, Curtea observă că, potrivit art.342 din Codul de procedură penală, obiectul procedurii camerei preliminare îl constituie verificarea, după trimiterea în judecată, a competenței și a legalității sesizării instanței, precum și verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală.

38. Curtea reține că, în cadrul procedurii de cameră preliminară, se pot formula în scris cereri și excepții cu privire la legalitatea sesizării instanței, legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală. Cu toate acestea, Curtea observă că, potrivit art.344 alin.(2) din Codul de procedură penală, formularea de cereri și excepții este posibilă numai în ceea ce privește persoana inculpatului, a celorlalte părți și a persoanei vătămate, *iar nu și în ceea ce privește alte persoane care nu au calitatea de parte sau persoană vătămată în cadrul procesului penal*. Astfel, Curtea constată că, în cadrul procedurii de cameră preliminară, în măsura în care persoanele prevăzute de art.344 alin.(2) din Codul de procedură penală formulează cereri și excepții referitoare la nelegalitatea probelor obținute prin procedeul supravegherii tehnice, judecătorul investit cu soluționarea cauzei va putea verifica îndeplinirea tuturor condițiilor legale relative la procedura supravegherii tehnice.

39. Referitor la emiterea ordonanței de clasare sau de renunțare la urmărirea penală, Curtea reține că, potrivit art.327 lit.b) din Codul de procedură penală, atunci când constată că au fost respectate dispozițiile legale care garantează aflarea adevărului, că urmărirea penală este completă și că există probele necesare și legal administrate, procurorul emite ordonanță prin care clasează sau renunță la urmărire, potrivit dispozițiilor legale. Totodată, potrivit art.314 din Codul de procedură penală, după examinarea sesizării, când constată că au fost strânse probele necesare potrivit dispozițiilor art.285 din același act normativ, procurorul, la propunerea organului de urmărire penală sau din oficiu, soluționează cauza prin ordonanță, dispunând: clasarea, când nu exercită acțiunea penală ori, după caz, stinge acțiunea penală exercitată, întrucât există unul dintre cazurile prevăzute la art.16 alin.(1) din Codul de procedură penală; renunțarea la urmărirea penală, când nu există interes public pentru continuarea urmăririi penale.

40. În ceea ce privește clasarea, Curtea observă că aceasta se dispune, potrivit art.315 alin.(1) din Codul de procedură penală, când: nu se poate începe urmărirea penală, întrucât nu sunt întrunite condițiile de fond și formă esențiale ale sesizării; există unul dintre cazurile prevăzute la art.16 alin.(1) din Codul de procedură penală. De asemenea, potrivit art.339 alin.(1) și (4) din Codul de procedură penală, împotriva soluțiilor de clasare se poate face, în termen de 20 de zile de la comunicarea copiei actului prin care s-a dispus soluția, plângere, care se rezolvă, după caz, de prim-procurorul parchetului, de procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel, de procurorul șef de secție al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Totodată, Curtea reține că, potrivit art.340 alin.(1) din

același act normativ, persoana a cărei plângere împotriva soluției de clasare, dispusă prin ordonanță sau rechizitoriu, a fost respinsă poate face plângere, în termen de 20 de zile de la comunicare, la judecătorul de cameră preliminară de la instanța căreia i-ar reveni, potrivit legii, competența să judece cauza în primă instanță. În acest context, Curtea observă că, potrivit alin.(2) al art.341 din Codul de procedură penală, petentul și intimații pot formula cereri și ridica excepții și cu privire la legalitatea administrării probelor ori a efectuării urmăririi penale, dacă în cauză a fost pusă în mișcare acțiunea penală.

41. Astfel, din interpretarea dispoziției menționate, Curtea constată că *eventualele critici referitoare la legalitatea măsurilor de supraveghere tehnică pot fi formulate numai de către inculpat (calitate obținută după punerea în mișcare a acțiunii penale), celelalte persoane vizate de măsura supravegherii tehnice fiind excluse de la acest drept.*

42. În ceea ce privește ordonanța de renunțare la urmărirea penală, Curtea reține că, potrivit art.318 alin.(1) și (5) din Codul de procedură penală, în cazul infracțiunilor pentru care legea prevede pedeapsa amenzii sau pedeapsa închisorii de cel mult 7 ani, procurorul poate renunța la urmărirea penală când constată că nu există un interes public în urmărirea faptei, cu excepția infracțiunilor care au avut ca urmare moartea victimei. Totodată, conform art.318 alin.(12) din Codul de procedură penală, ordonanța prin care s-a dispus renunțarea la urmărirea penală, verificată potrivit alin.(10) al aceluiași articol din același act normativ, se comunică în copie, după caz, persoanei care a făcut sesizarea, părților, suspectului, persoanei vătămate și altor persoane interesate și se transmite, spre confirmare, în termen de 10 zile de la data la care a fost emisă, judecătorului de cameră preliminară de la instanța căreia i-ar reveni, potrivit legii, competența să judece cauza în primă instanță. Judecătorul de cameră preliminară hotărăște prin încheiere motivată, în camera de consiliu, cu citarea persoanelor prevăzute la art.318 alin. (12), precum și cu participarea procurorului, asupra legalității și temeiniciei soluției de renunțare la urmărirea penală.

43. În continuare, Curtea reține că, potrivit art.318 alin.(15) și (16) din Codul de procedură penală, judecătorul de cameră preliminară verifică legalitatea și temeinicia soluției de renunțare la urmărirea penală pe baza lucrărilor și a materialului din dosarul de urmărire penală și a înscrisurilor noi prezentate și, prin încheiere definitivă, admite sau respinge cererea de confirmare formulată de procuror. În cazul în care judecătorul a respins cererea de confirmare a soluției de renunțare la urmărirea penală, o nouă renunțare nu mai poate fi dispusă, indiferent de motivul invocat.

44. Astfel, Curtea constată că, indiferent de soluția pronunțată de judecătorul de cameră preliminară în cadrul procedurii verificării legalității și temeiniciei soluției de renunțare la urmărirea penală, *dispoziția procedurală penală nu permite acestuia să se pronunțe asupra legalității măsurii supravegherii tehnice.*

45. În contextul celor expuse, Curtea urmează să analizeze conținutul normativ al dispoziției criticate pentru a determina sfera sa de incidență în raport cu drepturile fundamentale invocate de autorul excepției. Astfel, Curtea reține că, potrivit art.138 alin.(1) lit.a)—d) și alin.(13) din Codul de procedură penală, constituie metode speciale de supraveghere tehnică: interceptarea comunicațiilor ori a oricărui tip de comunicare la distanță; accesul la un sistem informatic; supravegherea video, audio sau prin fotografiere; localizarea sau urmărirea prin mijloace tehnice.

46. Curtea reține că, potrivit art.138 alin.(2) din Codul de procedură penală, prin interceptarea comunicațiilor ori a oricărui tip de comunicare se înțelege interceptarea, accesul, monitorizarea, colectarea sau înregistrarea comunicărilor efectuate prin telefon, sistem informatic ori prin orice alt mijloc de comunicare. În acest sens, Curtea constată că instanța de la Strasbourg a reținut că sunt cuprinse în noțiunile de „viață privată” și „corespondență”, în sensul art.8 paragraful 1 din Convenție, convorbirile telefonice, interceptarea acestora, memorarea datelor astfel obținute și eventuala utilizare a acestora în cadrul urmăririi penale declanșate împotriva unei persoane, interpretându-se ca fiind o „ingerință a unei autorități publice” în exercitarea dreptului garantat de art.8 (Hotărârea din 21 aprilie 2009, pronunțată în Cauza *Răducu împotriva României*, paragraful 91). Totodată, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că toate comunicațiile telefonice, cele prin facsimil și cele prin e-mail intră în sfera de acoperire a noțiunilor de „viață privată” și „corespondență”, în sensul art.8 paragraful 1 din Convenție (Hotărârea din 1 iulie 2008, pronunțată în Cauza *Liberty și alții împotriva Regatului Unit al Marii Britanii*, paragraful 56).

47. Curtea observă că, potrivit art.138 alin.(4) din Codul de procedură penală, prin sistem informatic se înțelege orice dispozitiv sau ansamblu de dispozitive interconectate ori aflate în relație funcțională, dintre care unul sau mai multe asigură prelucrarea automată a datelor, cu ajutorul unui program informatic. Curtea constată că, prin Decizia nr.17 din 21 ianuarie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.79 din 30 ianuarie 2015, a inclus această noțiune în conceptul de viață privată.

48. În continuare, Curtea reține că, potrivit art.138 alin.(6) din Codul de procedură penală, prin supraveghere video, audio sau prin fotografiere se înțelege fotografierea persoanelor, observarea sau înregistrarea conversațiilor, mișcărilor ori a altor activități ale acestora. Din această perspectivă, Curtea constată că instanța europeană a statuat că înregistrările video intră în sfera noțiunii de viață privată (Hotărârea din 17 iulie 2003, pronunțată în Cauza *Perry împotriva Regatului Unit al Marii Britanii*,

paragraful 43). De asemenea, intră în sfera noțiunii de viață privată înregistrările audiovideo (Hotărârea din 5 noiembrie 2002, pronunțată în Cauza *Allan împotriva Regatului Unit al Marii Britanii*, paragrafele 35—36; Hotărârea din 12 mai 2000, pronunțată în Cauza *Khan împotriva Regatului Unit al Marii Britanii*, paragraful 25).

49. Totodată, Curtea constată că, potrivit art.138 alin.(7) din Codul de procedură penală, prin localizare sau urmărire prin mijloace tehnice se înțelege folosirea unor dispozitive care determină locul unde se află persoana sau obiectul la care sunt atașate. Din această perspectivă, Curtea constată că instanța europeană a constatat că localizarea și supravegherea prin intermediul GPS constituie o ingerință în viața privată (Hotărârea din 2 septembrie 2010, pronunțată în Cauza *Uzun împotriva Germaniei*, paragraful 52).

50. Având în vedere cele expuse anterior, Curtea constată că **noțiunea de viață privată include elementele la care art.138 alin.(1) lit.a)—d) din Codul de procedură penală face referire, acestea putând face obiectul unor metode speciale de supraveghere.** Din această perspectivă, Curtea constată că, atât în jurisprudența sa, cât și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, s-a reținut că, nefiind un drept absolut, exercițiul dreptului la respectarea vieții private poate fi supus unor restrângeri. Astfel, paragraful 2 al art.8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și alin.2 al art.53 din Constituție prevăd condițiile ce trebuie îndeplinite pentru ca restrângerea exercițiului acestui drept să fie conformă dispozițiilor constituționale și convenționale.

51. Astfel, Curtea reține că, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, o ingerință în dreptul la viața privată și de familie nu contravine prevederilor art.8 doar dacă „este prevăzută de lege”, urmărește unul sau mai multe scopuri legitime prevăzute în paragraful 2 al articolului și dacă este „necesară într-o societate democratică” pentru atingerea aceluși scop (Hotărârea din 24 august 1998, pronunțată în Cauza *Lambert împotriva Franței*, paragraful 22). Totodată, Curtea observă că, potrivit jurisprudenței sale, pentru ca restrângerea unui drept să poată fi justificată, trebuie întrunite, în mod cumulativ, cerințele expres prevăzute de art.53 din Constituție, și anume: să fie prevăzută prin lege; să se impună restrângerea sa; să se circumscrie motivelor expres prevăzute de textul constituțional, și anume pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav; să fie necesară într-o societate democratică; să fie proporțională cu situația care a determinat-o; să fie aplicată în mod nediscriminatoriu; să nu aducă atingere existenței dreptului sau a libertății (Decizia nr.874 din 25 iunie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.433 din 28 iunie 2010).

52. În acest context, Curtea constată că, în formularea criticilor de neconstituționalitate, autorul excepției are în vedere imposibilitatea persoanei supuse măsurii supravegherii tehnice de a beneficia de o cale de atac împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți dispune măsura de supraveghere tehnică. Pornind de la premisa că, prin însăși dispunerea măsurilor de supraveghere tehnică, persoana supravegheată suferă o ingerință în sfera dreptului său la viață privată, Curtea urmează să analizeze în ce măsură inexistența unui control *a posteriori* al legalității dispunerii măsurii supravegherii tehnice respectă condițiile prevăzute de Constituție și Convenție referitoare la restrângerea exercițiului dreptului de acces la o instanță în scopul protejării dreptului unei persoane la viață privată.

53. Curtea reține că, potrivit art.21 alin.(1) din Constituție, orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime, iar, potrivit art.13 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, orice persoană ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

54. Având în vedere acest aspect, Curtea constată că, în jurisprudența sa, a statuat că, întrucât textul constituțional nu distinge, rezultă că accesul liber la justiție consacrat de art.21 alin.(1) din Legea fundamentală nu se referă exclusiv la acțiunea introductivă la prima instanță de judecată, ci și la sesizarea oricăror altor instanțe care, potrivit legii, au competența de a soluționa fazele ulterioare ale procesului, așadar, la exercitarea căilor de atac, deoarece apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor legitime ale persoanelor presupune, în mod logic, și posibilitatea acționării împotriva hotărârilor judecătorești considerate ca fiind nelegale sau neîntemeiate. De asemenea, Curtea a reținut că, în exercitarea prerogativelor sale privind reglementarea căilor de atac sau exceptarea de la exercitarea lor, legiuitorul trebuie să aibă în vedere și respectarea celorlalte principii și texte constituționale de referință (Decizia nr.24 din 20 ianuarie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.276 din 12 aprilie 2016, paragrafele 19, 20).

55. Cu același prilej, analizând relația, precum și modul de interpretare coroborat dintre prevederile constituționale ale art. 129 și cele ale art.21, Curtea Constituțională a statuat că, potrivit prevederilor art.129 din Constituție, „împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și Ministerul Public pot exercita căile de atac, în condițiile legii”. Această normă constituțională cuprinde două teze: prima teză

consacră dreptul subiectiv al oricărei părți a unui proces, indiferent de obiectul procesului, precum și dreptul Ministerului Public de a exercita căile de atac împotriva hotărârilor judecătorești considerate ca fiind nelegale sau neîntemeiate; cea de-a doua teză prevede că exercitarea căilor de atac se poate realiza în condițiile legii. Prima teză exprimă, de fapt, în alți termeni dreptul fundamental înscris în art.21 din Constituție, privind accesul liber la justiție; această teză conține, așadar, o reglementare substanțială. Cea de-a doua teză se referă la reguli de procedură, care nu pot însă aduce atingere substanței dreptului conferit prin cea dintâi teză. Așa fiind, Curtea a constatat că, în privința condițiilor de exercitare a căilor de atac, legiuitorul poate să reglementeze termenele de declarare a acestora, forma în care trebuie să fie făcută declarația, conținutul său, instanța la care se depune, competența și modul de judecare, soluțiile ce pot fi adoptate și altele de același gen, astfel cum prevede art.126 alin.(2) din Constituție, potrivit căruia „competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege”. Cu toate acestea, deși art.129 din Constituție asigură folosirea căilor de atac „în condițiile legii”, această dispoziție constituțională nu are însă semnificația că „legea” ar putea înlătura exercițiul altor drepturi sau libertăți expres consacrate prin Constituție (Decizia nr.24 din 20 ianuarie 2016, precitată, paragraful 22).

56. Din considerentele anterior expuse, **Curtea constată că, în jurisprudența sa, a statuat cu valoare de principiu că, ori de câte ori se aduce o atingere unui interes legitim al unei persoane, această persoană trebuie să aibă posibilitatea să se poată adresa instanței cu o acțiune în care să pună în discuție încălcarea astfel suferită și să obțină, dacă este cazul, reparația corespunzătoare**, chiar dacă, în unele cazuri, acțiunea exercitată îmbracă forma unei căi de atac împotriva unei hotărâri judecătorești.

57. Curtea apreciază că cele constatate anterior sunt cu atât mai pertinente în situația în care salvagardarea interesului legitim într-o anumită cauză se confundă, în fapt, cu ocrotirea exercițiului unui drept sau al unei libertăți fundamentale.

58. De asemenea, Curtea observă că în doctrină s-a reținut că, din punctul de vedere al naturii sale juridice, dreptul de „recurs” instituit de art.13 este un drept subiectiv de natură procedurală: el garantează, în privința drepturilor și libertăților prevăzute de Convenție, un drept de acces în fața judecătorului intern sau în fața oricărei alte autorități competente ce poate dispune „redresarea” situației litigioase, adică înlăturarea încălcării denunțate și a consecințelor sale pentru titularul dreptului încălcat.

59. În continuare, Curtea reține că, în ceea ce privește art.13 din Convenție, instanța europeană a statuat că aceste prevederi impun ca în fiecare stat membru să existe un mecanism care să permită persoanei remedierea în plan național a oricărei încălcări a unui drept consacrat în Convenție. Această dispoziție statuează cu privire la existența unei căi interne de atac în fața unei „autorități naționale competente” care să examineze orice cerere întemeiată pe dispozițiile Convenției, dar care să ofere și reparația adecvată, chiar dacă statele contractante se bucură de o anumită marjă de apreciere în ceea ce privește modalitatea de a se conforma obligațiilor impuse de această dispoziție. Căile de atac trebuie să fie „efectivă” atât din punctul de vedere al reglementării, cât și din cel al rezultatului practic. „Autoritatea” la care se referă art.13 nu trebuie să fie neapărat o instanță de judecată. Totuși, atribuțiile și garanțiile procesuale oferite de o astfel de autoritate prezintă o deosebită importanță pentru a determina caracterul efectiv al căii de atac oferite (Hotărârea din 4 mai 2000, pronunțată în Cauza *Rotaru împotriva României*, paragrafele 67, 69).

60. Având în vedere aceste considerente principiale, Curtea observă că, potrivit dispozițiilor procesual penale, măsura supravegherii tehnice este dispusă de un judecător de drepturi și libertăți, acesta exercitându-și controlul în ceea ce privește îndeplinirea condițiilor prevăzute de art.139 din Codul de procedură penală. Cu toate acestea, Curtea reține că instanța europeană a respins deja raționamentul care conduce la concluzia potrivit căreia calitatea de magistrat a celui care dispune și supraveghează înregistrările implică, *ipso facto*, legalitatea și conformitatea acestora cu art.8 din Convenție, un astfel de raționament făcând inoperant orice recurs formulat de părțile interesate. Astfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că, pentru a fi necesară într-o societate democratică, ingerința în dreptul la viață privată al unei persoane trebuie să se bucure de garanții adecvate și eficiente împotriva abuzurilor, concretizate în proceduri destinate controlului adoptării și aplicării măsurii restrictive cu scopul de a limita ingerința care rezultă din legislația incriminată la ceea ce este necesar într-o societate democratică (Hotărârea din 3 februarie 2015, pronunțată în Cauza *Pruteanu împotriva României*, paragrafele 48 și 50).

61. **Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materia remediei procesual împotriva măsurilor de supraveghere tehnică în România a cunoscut o evoluție de-a lungul timpului.** Dacă inițial instanța europeană a observat că, potrivit dreptului intern românesc, o persoană căreia îi este adusă atingere prin efectuarea unei interceptări poate solicita instanțelor, printr-o acțiune separată împotriva autorităților, cel puțin ulterior datei de 1 ianuarie 2004 (n.r. după modificările Codului de procedură penală din 1968), să declare interceptarea nelegală și să îi acorde despăgubiri (Hotărârea din 16 iulie 2013, pronunțată în Cauza *Bălțeanu împotriva României*, paragraful 34; Decizia din 17 ianuarie 2012, pronunțată în Cauza *Patriciu împotriva României*, paragraful 86), ulterior, Curtea

Europeană a Drepturilor Omului a constatat că statul român nu a oferit niciun exemplu de jurisprudență a instanțelor interne care să demonstreze eficiența acestei căi de atac. În plus, *Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că un recurs în fața unei instanțe civile pentru a solicita angajarea răspunderii statului, cu scopul obținerii de despăgubiri, nu este de natură să permită realizarea unui control al legalității înregistrărilor în litigiu și să conducă, dacă este cazul, la pronunțarea unei decizii prin care să se dispună distrugerea acestora — rezultat urmărit de reclamant —, astfel încât nu poate fi considerat un „control efectiv”, în sensul art.8 din Convenție (Hotărârea din 3 februarie 2015, pronunțată în Cauza *Pruteanu împotriva României*, paragraful 55).*

62. Pe de altă parte, *instanța europeană a reținut că reclamantul (n.r. care avea calitatea de inculpat în procedura internă, fiind trimis în judecată), prin contestarea în cadrul procedurii penale inițiate împotriva sa a legalității interceptărilor și înregistrărilor telefonice la care a fost supus, a folosit, în circumstanțele cauzei sale, o cale de atac internă eficientă, în sensul art.35 alin.(1) din Convenție (Decizia din 2 februarie 2016, pronunțată în Cauza *Bîrsan împotriva României*, paragraful 55).*

63. Din analiza dispozițiilor constituționale și convenționale și a jurisprudenței Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului, concluzia care se impune este aceea **că, în materia măsurilor de supraveghere tehnică, ce constituie o ingerință în viața privată a persoanelor supuse acestor măsuri, trebuie să existe un control a posteriori în cuviințării și punerii în executare a supravegherii tehnice.** Astfel, **persoana supusă măsurilor de supraveghere tehnică trebuie să poată exercita acest control în scopul verificării îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege pentru luarea măsurii, precum și a modalităților de punere în executare a mandatului de supraveghere tehnică, procedură reglementată de dispozițiile art.142—144 din Codul de procedură penală.** Din această perspectivă, controlul a posteriori în materie trebuie să se refere la analiza legalității măsurii supravegherii tehnice, indiferent dacă această verificare se realizează în cadrul procesului penal sau independent de acesta.

64. Curtea apreciază că existența unui control a posteriori ce are în vedere aceste aspecte se constituie într-o garanție a dreptului la viață privată, care conturează și, în final, pe lângă celelalte elemente necesare și recunoscute la nivel constituțional și convențional, determină existența proporționalității între măsura dispusă și scopul urmărit de aceasta, precum și necesitatea acesteia într-o societate democratică.

65. În continuare, raportând cele expuse anterior la prezenta cauză, Curtea observă, astfel cum s-a arătat anterior, că supravegherea tehnică poate fi dispusă, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art.139 alin.(1) și (2) din Codul de procedură penală, față de orice persoană, independent de calitatea avută în cadrul urmăririi penale, în acest sens fiind suficientă dispunerea începerii urmăririi penale *in rem*.

66. Totodată, Curtea reține că, în cadrul procesului penal, posibilitatea contestării legalității măsurii supravegherii tehnice este circumstanțiată de legiuitor numai în ceea ce privește persoana inculpatului, în cadrul procedurii de cameră preliminară, după trimiterea în judecată, precum și în cadrul procedurii de cameră preliminară atunci când se soluționează plângerea împotriva soluției de clasare, dacă în cauză a fost pusă în mișcare acțiunea penală. Astfel, Curtea constată că reglementarea expresă a modalității de contestare a legalității măsurii supravegherii tehnice determină excluderea celorlalte persoane, care nu au nicio calitate în dosarul penal sau au calitatea de suspect, de la posibilitatea accederii la o instanță de judecată care să poată analiza acest aspect. Așa fiind, Curtea observă că inclusiv petenții din dosarul în care a fost ridicată prezenta excepție de neconstituționalitate, neavând nicio calitate în dosarul penal în care au fost autorizate măsurile de supraveghere tehnică, nu s-au putut adresa instanței de judecată în cadrul unui recurs efectiv pentru a fi analizată legalitatea măsurii dispuse.

67. Așa fiind, Curtea constată că **dispozițiile constituționale și convenționale amintite, precum și jurisprudența instanței de contencios constituțional și a celei europene impun o obligație pozitivă din partea statului ce are ca obiect reglementarea, în cadrul legislației interne, a unui „recurs efectiv” care să permită înlăturarea eventualei încălcări a drepturilor și libertăților fundamentale.** Curtea apreciază că absența unui asemenea recurs în dreptul intern constituie o încălcare a acestei obligații, deci a dispozițiilor constituționale ale art.21 și a celor convenționale ale art.13.

68. Or, având în vedere ansamblul elementelor anterior expuse, Curtea constată că în ceea ce privește persoanele supuse măsurilor de supraveghere tehnică, altele decât inculpatul, *statul nu și-a respectat obligația pozitivă de a reglementa o formă de control a posteriori, pe care persoana în cauză să îl poată accesa în scopul verificării îndeplinirii condițiilor și, implicit, a legalității acestei măsurii.* Acest fapt determină **încălcarea prevederilor art.26 și art.53 din Constituție, precum și a celor ale art.8 și art.13 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.**

69. Pentru aceste motive, Curtea urmează să admită excepția de neconstituționalitate și să constate că soluția legislativă cuprinsă în dispozițiile art.145 din Codul de procedură penală care nu permite contestarea legalității măsurii supravegherii tehnice de către persoana vizată de aceasta, care nu are calitatea de inculpat, este neconstituțională.

70. În continuare, în ceea ce privește criteriile în funcție de care se evaluează legalitatea măsurii de supraveghere și remediile pe care legea trebuie să le pună la dispoziția persoanelor împotriva cărora au fost dispuse măsurile de supraveghere tehnică, Curtea constată că, în analiza respectării garanțiilor dreptului la viață privată, prevăzute de art.8 din Convenție, Curtea Europeană a Drepturilor Omului are în vedere, pe lângă aspecte referitoare la definirea categoriilor de persoane care pot fi supuse măsurilor de supraveghere tehnică, natura infracțiunilor (tipurile de infracțiuni), durata de executare a măsurii, procedura de autorizare a măsurii, condițiile de întocmire a procesului-verbal de sinteză a conversațiilor interceptate (procedeele de transcriere), măsurile de precauție pentru a comunica înregistrările intacte și complete pentru a putea fi supuse controlului judecătoresc și aspectele ce țin de circumstanțele în care aceste interceptări pot sau trebuie să fie distruse (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 aprilie 1990, pronunțată în Cauza *Huvig împotriva Franței*, paragraful 34; Hotărârea din 18 februarie 2003, pronunțată în Cauza *Prado Bugallo împotriva Spaniei*, paragraful 30; Hotărârea din 4 decembrie 2015, pronunțată în Cauza *Roman Zakharov împotriva Rusiei*, paragraful 231). Curtea constată că **instanța europeană a reținut încălcarea prevederilor art.8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în măsura în care dispozițiile incidente nu conțineau reglementări relative la distrugerea datelor interceptate** (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 iulie 2008, pronunțată în Cauza *Liberty și alții împotriva Marii Britanii*, paragraful 69; Hotărârea din 4 decembrie 2015, pronunțată în Cauza *Roman Zakharov împotriva Rusiei*, paragraful 302).

71. Având în vedere aceste elemente esențiale sub aspectul protecției dreptului constituțional la viață privată, Curtea constată că, pe lângă obligația pozitivă de a reglementa o formă de control *a posteriori*, pe care persoana în cauză să îl poată accesa în scopul verificării îndeplinirii condițiilor și, implicit, a legalității măsurii supravegherii tehnice, legiuitorul are obligația de a reglementa și procedura aplicabilă conservării și/sau distrugerii datelor interceptate prin punerea în executare, a măsurii contestate.

72. Totodată, Curtea constată că din examinarea coroborată a celor reținute de instanța europeană în Hotărârea din 16 iulie 2013, pronunțată în Cauza *Bălțeanu împotriva României*, și Decizia din 17 ianuarie 2012, pronunțată în Cauza *Patriciu împotriva României*, rezultă **că eficiența căii de atac exercitate împotriva măsurilor de supraveghere tehnică se analizează în funcție de posibilitatea petentului de a solicita, pe de o parte, declararea interceptării ca nelegală, iar, pe de altă parte, acordarea de despăgubiri pentru ingerința suferită.**

73. Astfel, Curtea constată că, în materia protecției dreptului constituțional la viață privată, legiuitorul are obligația de a reglementa o cale de atac efectivă, care să permită persoanei supuse măsurii de supraveghere tehnică să obțină repararea apropiată a urmărilor încălcării contestate.

74. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.1—3, al art.11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție în Dosarul nr.4.821/1/2015 al Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală și constată că soluția legislativă cuprinsă în dispozițiile art.145 din Codul de procedură penală, care nu permite contestarea legalității măsurii supravegherii tehnice de către persoana vizată de aceasta, care nu are calitatea de inculpat, este neconstituțională.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală, Guvernului, celor două Camere ale Parlamentului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 6 aprilie 2017.

OPINIE SEPARATĂ

În dezacord cu soluția de admitere a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.145 din Codul de procedură penală, pronunțată de Curtea Constituțională, cu majoritate de voturi, considerăm că **excepția de neconstituționalitate a art.145 din Codul de procedură penală este inadmisibilă**, întrucât **prevederile art.145 din Codul de procedură penală nu au legătură cu soluționarea cauzei — în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate a unei alte dispoziții legale, respectiv a dispozițiilor art.140 alin.(7) din Codul de procedură penală** — atât din perspectiva prevederilor legale referitoare la competența instanței de contencios constituțional, cât și a celor care condiționează admisibilitatea excepției de neconstituționalitate de legătura acesteia cu soluționarea cauzei în care este ridicată, astfel cum vom arăta în continuare.

I. Cadrul procesual în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

1. Obiectul excepției de neconstituționalitate cu privire la care Curtea Constituțională a fost sesizată: art.140 alin.(7) din Codul de procedură penală

În această cauză, Curtea Constituțională a fost sesizată de către Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția penală **cu privire la neconstituționalitatea dispozițiilor art.140 alin.(7) din Codul de procedură penală, având următorul cuprins: „Încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra măsurilor de supraveghere tehnică nu este supusă căilor de atac”.**

Excepția a fost ridicată de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție într-un dosar având ca obiect soluționarea în complet de divergență a cauzei penale vizând contestațiile formulate de petenții Ș.A. și Ș.M. împotriva Încheierii nr.287 din 31 august 2015.

Menționăm că, prin Încheierea nr.278 din 31 august 2015, pronunțată în Dosarul nr.49/2015 de judecătorul de drepturi și libertăți din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție, s-au autorizat măsuri de supraveghere tehnică a petenților Ș.A. și Ș.M.

Analizând actele dosarului constatăm că, la data de 5 februarie 2015, inculpatul Ș.I.T. a fost condamnat în Dosarul nr.11.670/197/2013 al Judecătoriei Brașov la pedeapsa de 7 ani închisoare pentru infracțiuni comise cu violență, între care și lipsire de libertate în mod ilegal. După aflarea sentinței, inculpatul Ș.I.T. a declarat apel și, în paralel, a contactat mai multe persoane, între care și avocați, pentru a reuși obținerea unei hotărâri frauduloase de achitare, fiind dispus ca în schimbul acestei soluții să plătească importante sume de bani.

În acest context, prin încheierea nr.278 din **31 august 2015**, pronunțată în Dosarul **nr.49/2015** de judecătorul de drepturi și libertăți din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție, s-au autorizat măsuri de supraveghere tehnică a petenților Ș.A. și Ș.M.

Prin rechizitoriul din **25 noiembrie 2015**, emis în Dosarul nr. 77/P/2015 al Direcției Naționale Anticorupție — Serviciul Teritorial Brașov, s-a dispus:

— trimiterea în judecată a inculpaților L.H.V., M.V., Ș.I.T., M.F., C.G., T.T. și M.C. pentru săvârșirea infracțiunilor de trafic de influență, spălare de bani și cumpărare de influență, în diverse forme de participare;

— clasarea cauzei față de suspectii P.O., B.C. și S.N.;

— **disjungerea și continuarea cercetărilor cu privire la următoarele fapte și persoane: M.L.D.** pentru comiterea infracțiunilor de complicitate la cumpărare de influență și cumpărare de influență, T.T. și V.C. pentru trafic de influență și dare și luare de mită, **vizând oferirea/darea de bani judecătorilor din completul care a judecat apelul inculpatului Ș.I.T. la Curtea de Apel Brașov.**

La data de **30 decembrie 2015**, împotriva Încheierii nr.278 din 31 august 2015 persoanele supuse măsurilor autorizate au formulat contestație. **Procurorul a invocat excepția inadmisibilității căii de atac exercitate, deoarece, potrivit art. 140 alin.(7) din Codul de procedură penală încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra măsurilor de supraveghere tehnică, nu este supusă căilor de atac.** Prin încheierea din 5 ianuarie 2016, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins excepția de inadmisibilitate, apreciind contestația formulată de Ș.A. și Ș.M. admisibilă din perspectiva prevederilor art.13 din Convenția pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale, deoarece în situațiile în care măsura supravegherii tehnice a fost dispusă față de o persoană care nu are și nici nu a dobândit ulterior vreo calitate în procesul penal, aceasta nu are deschis niciun cadru procesual care să-i permită să ceară unei instanțe analiza conformității cu legea a luării unei măsuri intruzive în drepturile sale.

Prin procesul-verbal din 19 ianuarie 2016 procurorul șef serviciu din cadrul Direcției Naționale Anticorupție — Serviciul Teritorial Brașov a constatat că există o eroare materială în rechizitoriul întocmit în Dosarul nr.77/P/2015, atât la secțiunea „alte soluții care vor fi adoptate în cauză” pct.3 — disjungerea cauzei, cât și în partea dispozitivă a pct.III — disjungerea cauzei, **în sensul că deși soluția de disjungere s-a făcut cu privire la posibile fapte de corupție în legătură cu magistrații din**

completul de la Curtea de Apel Braşov care au judecat apelul inculpatului Ş.I.T., din eroare nu s-au menţionat şi infracţiunile de trafic de influenţă şi cumpărare de influenţă cu privire la care s-a dispus extinderea urmăririi penale *in rem* prin ordonanţa din **31 august 2015**, fapte vizând aceleaşi aspecte, respectiv încercarea de corupere a magistraţilor completului care judecau la acel moment apelul formulat de inculpatul Ş.I.T., faptă pretins a fi săvârşită prin intermediul soţului uneia dintre judecătore.

La data de 2 februarie 2016, procurorul a reiterat excepţia inadmisibilităţii contestaţiei, arătând că pe rolul Direcţiei Naţionale Anticorupţie există dosarul disjuns prin rechizitoriul mai sus menţionat, în care se fac cercetări şi cu privire la infracţiunea de trafic de influenţă care-l vizează pe petentul Ş.A. Instanţa de judecată a apreciat că este admisibilă reiterarea excepţiei de inadmisibilitate a contestaţiei şi că excepţia invocată urmează a fi respinsă. Totodată, procurorul a invocat excepţia de neconstituţionalitate a dispoziţiilor **art.140 alin.(7) din Codul de procedură penală**, susţinând că acestea contravin prevederilor constituţionale ale art.21, precum şi prevederilor art.6 şi art.13 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, deoarece nu asigură dreptul la un proces echitabil şi nici garantarea unui recurs efectiv în faţa unei instanţe naţionale oricărei persoane care pretinde încălcarea unor drepturi sau libertăţi fundamentale.

Ca urmare, **prin Încheierea din 26 aprilie 2016, pronunţată în Dosarul nr.4.821/1/2015 al Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie — Secţia penală** (având ca obiect soluţionarea în complet de divergenţă a contestaţiilor formulate de petenţii Ş.A. şi Ş.M. împotriva Încheierii nr.287/31 august 2015, prin care s-au autorizat măsuri de supraveghere tehnică a acestora), **Curtea Constituţională a fost sesizată să se pronunţe cu privire la excepţia de neconstituţionalitate a dispoziţiilor art.140 alin.(7) din Codul de procedură penală.**

Cu privire la această excepţie de neconstituţionalitate şi-a exprimat opinia instanţa care a sesizat Curtea Constituţională, apreciind, în unanimitate, că textul art.140 alin.(7) din Codul de procedură penală este neconstituţional.

Cu referire la această excepţie de neconstituţionalitate, respectiv a art.140 alin.(7) din Codul de procedură penală, a fost solicitat de către Curtea Constituţională punctul de vedere al autorităţilor care, potrivit legii speciale, sunt asociate, în acest mod, controlului de constituţionalitate, respectiv Senatului, Camerei Deputaţilor, Guvernului şi Avocatului Poporului.

Guvernul a apreciat că excepţia de neconstituţionalitate a art.140 alin.(7) din Codul de procedură penală este neîntemeiată, în timp ce Avocatul Poporului a apreciat că dispoziţiile art.140 alin.(7) din Codul de procedură penală sunt neconstituţionale. Preşedinţii celor două Camere ale Parlamentului nu au transmis punctele lor de vedere.

Conchizând cu privire la întregul cadru procesual — cauza în care excepţia a fost ridicată, autorul sesizării, instanţa care a sesizat Curtea Constituţională, punctele de vedere solicitate de Curtea Constituţională autorităţilor publice, punctele de vedere pe care acestea le-au exprimat — toate privesc un singur, unic, obiect al excepţiei de neconstituţionalitate, şi anume dispoziţiile art.140 alin.(7) din Codul de procedură penală.

2. Obiectul excepţiei de neconstituţionalitate cu privire la care Curtea Constituţională s-a pronunţat: art.145 din Codul de procedură penală

Prin decizia pronunţată cu majoritate de voturi, Curtea Constituţională a constatat însă că soluţia legislativă cuprinsă în dispoziţiile art.145 din Codul de procedură penală este neconstituţională. Altfel spus, deşi, aşa cum rezultă din încheierea de sesizare, **obiect al excepţiei de neconstituţionalitate l-au constituit dispoziţiile art.140 alin. (7) din Codul de procedură penală, referitoare la Procedura de emitere a mandatului de supraveghere tehnică, Curtea a înţeles să se pronunţe asupra altor prevederi decât cele contestate, respectiv asupra dispoziţiilor art.145 din Codul de procedură penală, referitoare la Informarea persoanei supravegheate.**

Procedând astfel, **Curtea a nesocotit prevederile constituţionale şi legale care îi stabilesc competenţa, respectiv cadrul constituţional şi legal referitor la soluţionarea excepţiilor de neconstituţionalitate, cadru care nu permite sesizarea din oficiu cu excepţii de neconstituţionalitate, astfel cum vom arăta în cele ce urmează.**

II. Cadrul constituţional şi legal referitor la soluţionarea excepţiilor de neconstituţionalitate — un control de constituţionalitate exercitat la sesizare şi în limitele acesteia

Faţă de prevederile art.10 alin.(1) din Legea nr.47/1992 şi exceptând controlul de constituţionalitate al iniţiativelor şi legilor de revizuire a Constituţiei, **Curtea Constituţională se pronunţă numai la sesizare şi în limitele acesteia.** O extindere a controlului se poate realiza numai în cazul obiectivelor şi excepţiilor de neconstituţionalitate, iar, în această din urmă privinţă, numai în situaţia admiterii excepţiilor de neconstituţionalitate cu privire la textul/textele ce formează obiectul sesizării.

Astfel, în privinţa excepţiilor de neconstituţionalitate, art.29 din Legea nr.47/1992 prevede: „(1) **Curtea Constituţională decide asupra excepţiilor ridicate în faţa instanţelor judecătoreşti sau de arbitraj comercial privind neconstituţionalitatea unei legi sau ordonanţe ori a unei dispoziţii dintr-o lege sau dintr-o ordonanţă în vigoare, care are legătură cu soluţionarea cauzei în orice fază a litigiului şi oricare ar fi obiectul acestuia.**

(2) **Excepția poate fi ridicată la cererea uneia dintre părți sau, din oficiu, de către instanța de judecată ori de arbitraj comercial. De asemenea, excepția poate fi ridicată de procuror în fața instanței de judecată, în cauzele la care participă.**

(3) **Nu pot face obiectul excepției prevederile constatate ca fiind neconstituționale printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale.**

(4) **Sesizarea Curții Constituționale se dispune de către instanța în fața căreia s-a ridicat excepția de neconstituționalitate, printr-o încheiere care va cuprinde punctele de vedere ale părților, opinia instanței asupra excepției, și va fi însoțită de dovezile depuse de părți. Dacă excepția a fost ridicată din oficiu, încheierea trebuie motivată, cuprinzând și susținerile părților, precum și dovezile necesare. Odată cu încheierea de sesizare, instanța de judecată va trimite Curții Constituționale și numele părților din proces cuprinzând datele necesare pentru îndeplinirea procedurii de citare a acestora.**

(5) **Dacă excepția este inadmisibilă, fiind contrară prevederilor alin.(1), (2) sau (3), instanța respinge printr-o încheiere motivată cererea de sesizare a Curții Constituționale. Încheierea poate fi atacată numai cu recurs la instanța imediat superioară, în termen de 48 de ore de la pronunțare. Recursul se judecă în termen de 3 zile.**

În continuare, art.31 alin.(2) din Legea nr.47/1992 prevede că, **„În caz de admitere a excepției, Curtea se va pronunța și asupra constituționalității altor prevederi din actul atacat, de care, în mod necesar și evident, nu pot fi dissociate prevederile menționate în sesizare”.**

Față de prevederile legale citate rezultă că, în cadrul excepției de neconstituționalitate, **Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității dispozițiilor legale cu privire la care a fost sesizată prin încheierea instanței de judecată. Numai dacă admite excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor cu privire la care a fost sesizată, Curtea își poate extinde controlul și asupra altor dispoziții din același act normativ, cu condiția ca acestea din urmă să nu poată fi dissociate de prevederile ce formează obiectul sesizării.**

În acest sens, prin Decizia nr.1.313 din 4 octombrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.12 din 6 ianuarie 2012, Curtea, făcând trimitere la jurisprudența sa, a statuat că excepția de neconstituționalitate are o anumită structură, fiind, în mod esențial, constituită din trei elemente: **textul contestat din punctul de vedere al constituționalității, textul de referință pretins încălcat și motivarea de către autorul excepției a pretensei contrarietăți existente între cele două texte. Indiscutabil, primul element al excepției se circumscrie, fie simplei indicări a textului pretins neconstituțional, fie menționării conținutului său normativ, iar cel de-al doilea, indicării textului sau principiului constituțional pretins încălcat. În condițiile în care primele două elemente pot fi determinate absolut, al treilea element comportă un anumit grad de relativitate determinat tocmai de caracterul său subiectiv. Potrivit art.29 alin.(4) din Legea nr.47/1992 sesizarea Curții Constituționale se dispune de către instanța în fața căreia s-a ridicat excepția de neconstituționalitate, printr-o încheiere care va cuprinde punctele de vedere ale părților, opinia instanței asupra excepției, și va fi însoțită de dovezile depuse de părți. Așa fiind, Curtea nu se poate substitui autorului excepției în formularea unor critici de neconstituționalitate, deoarece, contrar sistemului nostru constituțional, ar exercita un control din oficiu (a se vedea în acest sens și Decizia nr.627 din 29 mai 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.555 din 23 iulie 2008).**

De asemenea, prin Decizia nr.63 din 25 ianuarie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.110 din 14 februarie 2007, și Decizia nr.517 din 8 mai 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.412 din data de 2 iunie 2008, Curtea a statuat că invocarea în susținerea excepției a unor prevederi constituționale direct în fața Curții, și nu în fața instanței de judecată, contravine dispozițiilor art.10 alin.(2) și art.29 alin.(1)—(4) din Legea nr.47/1992, **întrucât cadrul procesual specific excepției de neconstituționalitate rezultă din încheierea de sesizare și din motivarea scrisă a autorului, iar aceasta din urmă nu poate fi completată în fața Curții Constituționale cu elemente noi, ce nu au fost puse în discuția părților în fața instanței de judecată. Or, câtă vreme autorul excepției nu poate invoca în fața Curții neconstituționalitatea altor dispoziții de lege, atunci nici Curtea însăși nu se poate pronunța, fără depășirea cadrului procesual specific, asupra altor prevederi legale decât cele cu care a fost sesizată. În consecință, jurisdicția constituțională nu se poate substitui autorului excepției în privința alegerii textului criticat ori invocării motivului de neconstituționalitate, pentru că aceasta ar echivala cu exercitarea unui control din oficiu (a se vedea Decizia nr.119 din 10 martie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.316 din 8 mai 2015, paragraful 30, Decizia nr.1.054 din 11 decembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.68 din 31 ianuarie 2013).**

Contrar dispozițiilor legale mai sus citate, astfel cum au fost interpretate într-o jurisprudență constantă din care am evidențiat câteva exemple, **în prezenta cauză, Curtea a procedat la stabilirea, în mod direct, a unui alt obiect al excepției de neconstituționalitate, diferit de cel cu privire la care a fost sesizată și cu privire la care s-au derulat toate etapele procedurale. O asemenea procedură nu este însă admisă de lege, nici în privința Curții Constituționale (întrucât ar avea**

semnificația exercitării unui control din oficiu) și nici în privința autorului excepției, care rămâne legat de cadrul procesual al excepției de neconstituționalitate fixat în fața instanței de judecată sau de arbitraj comercial.

Potrivit normelor constituționale și legale, **litigiul constituțional trebuie să se desfășoare numai în limitele determinate prin încheierea de sesizare**, fără ca acestea să poată fi modificate de autorul excepției ori de Curtea însăși.

Dispozițiile art.31 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, potrivit căroră, în caz de admitere, Curtea se va pronunța **și asupra altor prevederi** din actul atacat, de care în mod necesar și evident, nu pot fi dissociate prevederile menționate în sesizare, **nu sunt aplicabile în cauza de față, deoarece, deși instanța de contencios constituțional a dispus admiterea excepției, această soluție nu a vizat prevederile menționate în sesizare**. Prin urmare, numai în cazul în care Curtea ar fi admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor menționate în sesizare, adică a art.140 alin.(7) din Codul de procedură penală, ar fi putut să își extindă controlul și asupra altor prevederi din actul atacat, dacă acestea nu puteau fi dissociate de cele menționate în sesizare. Cu alte cuvinte, **în prezenta cauză, Curtea s-ar fi putut pronunța asupra neconstituționalității dispozițiilor art.145 din Codul de procedură penală numai în situația în care ar fi admis și excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.140 alin.(7) din același cod, acestea din urmă fiind prevederile ce constituie obiect al excepției**.

Nu poate fi reținută nicio eventuală eroare „materială” sau o eroare în privința identificării exacte a obiectului excepției de neconstituționalitate, deși Curtea a justificat schimbarea de obiect prin aceea că, „trebuie să țină cont de voința reală a părții care a ridicat excepția de neconstituționalitate, în caz contrar Curtea ar fi ținută de un criteriu procedural strict formal”. Astfel, **excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de către procuror**, fiind greu de crezut că acesta a fost în eroare/necunoaștere atunci când a înțeles să critice dispozițiile art.140 alin.(7) din Codul de procedură penală. Tot astfel, **instanța care a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a art. 140 alin.(7) din Codul de procedură penală este cea mai înaltă din ierarhia instanțelor judecătorești**, fiind greu de acceptat că și aceasta s-a aflat în eroare atunci când a reținut același obiect al excepției de neconstituționalitate invocat de procuror și a exprimat opinia asupra sa. De asemenea **este greu de crezut că și Guvernul și Avocatul Poporului au perpetuat o eventuală eroare în privința textului de lege criticat**. Toți acești actori procesuali au invocat, au apreciat, s-au referit exclusiv la art.140 alin.(7) din Codul de procedură penală, iar **Curtea Constituțională a stabilit, ulterior, independent de toate aceste susțineri și opinii, un cu totul alt obiect/cadru de soluționare a excepției de neconstituționalitate**, cu motivarea că, de fapt, aceasta ar fi fost „voința reală a părților”, fundamentată pe un raționament propriu/distinct al Curții. **Dacă s-ar accepta o astfel de extindere a competenței Curții Constituționale ar însemna că s-ar accepta sesizarea acesteia, din oficiu, cu orice excepție de neconstituționalitate**, în orice cauză ce îi este supusă soluționării, independent de sesizare, cauză, puncte de vedere exprimate, cu denaturarea întregului cadru constituțional și legal care configurează regimul excepțiilor de neconstituționalitate.

III. Inadmisibilitatea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.145 din Codul de procedură penală

Dincolo de aceste argumente ce țin de procedura în fața Curții Constituționale apreciem că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.145 din Codul de procedură penală este, de asemenea, **în prezenta cauză**, inadmisibilă, întrucât nu este îndeplinită condiția legăturii sale cu soluționarea cauzei. Astfel, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, „legătura cu soluționarea cauzei”, în sensul art. 29 alin.(1) din Legea nr.47/1992, republicată, presupune atât aplicabilitatea textului criticat în cauza dedusă judecării, cât și necesitatea invocării excepției de neconstituționalitate în scopul restabilirii stării de legalitate, condiții ce trebuie întrunite cumulativ, pentru a fi satisfăcute exigențele pe care le impun aceste dispoziții legale în privința pertinentei excepției de neconstituționalitate în desfășurarea procesului (a se vedea Decizia nr.438 din 8 iulie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.600 din 12 august 2014). Prin urmare, condiția relevanței excepției de neconstituționalitate, respectiv a incidenței textului de lege criticat în soluționarea cauzei aflate pe rolul instanței judecătorești, nu trebuie analizată *in abstracto*, ci trebuie verificat în primul rând interesul procesual al invocării excepției de neconstituționalitate, mai ales prin prisma efectelor unei eventuale constatări a neconstituționalității textului de lege criticat. Or, în prezenta cauză, **s-a dispus disjungerea** cu privire la infracțiunile de trafic de influență și cumpărare de influență, fapte vizând încercarea de corupere a magistraților completului care judeca la acel moment apelul formulat de inculpatul Ș.I.T. (fapte pretins a fi săvârșite prin intermediul soțului uneia dintre judecătore, respectiv Ș.M.), astfel că nu se poate susține în mod pertinent existența unei legături, în sensul art.29 alin.(1) din Legea nr.47/1992, republicată, între textul art.145 din Codul de procedură penală și obiectul cauzei deduse soluționării instanței de judecată.

Prin urmare, persoanele care, prin încheierea nr.278 din **31 august 2015**, pronunțată în Dosarul nr.49/2015 de judecătorul de drepturi și libertăți din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție, au fost

supuse unor măsuri de supraveghere tehnică, ar fi avut dreptul și posibilitatea de a invoca excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.145 din Codul de procedură penală, numai după finalizarea cercetărilor penale în **dosarul disjuns mai sus menționat, deoarece, în caz contrar sunt definitiv și iremediabil prejudiciate cercetările în acea cauză**. De altfel, potrivit art.145 alin.(5) din Codul de procedură penală, amânarea informării persoanelor supravegheate se poate dispune cel mai târziu până la terminarea urmăririi penale sau până la clasarea cauzei. Așa fiind, persoanele interesate aveau ulterior posibilitatea fie să conteste legalitatea măsurii supravegherii tehnice — în temeiul art.341 alin.(2) teza finală ori art.342 din Codul de procedură penală —, fie să invoce excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.145 din Codul de procedură penală în măsura în care, **în dosarul disjuns**, persoanele interesate supuse măsurii supravegherii tehnice nu au dobândit calitatea de inculpat. În concluzie, apreciem că ar fi putut fi pusă în discuție o eventuală legătură a dispozițiilor art. 145 din Codul de procedură penală cu soluționarea cauzei în care a fost invocată excepția de neconstituționalitate, **numai în măsura în care**, prin rechizitoriul întocmit în Dosarul nr.77/P/2015 al D.N.A. — Serviciul Teritorial Brașov, **nu s-ar fi dispus disjungerea cauzei cu privire la persoanele supuse măsurii supravegherii tehnice**.

IV. Concluzii

Pentru toate motivele arătate considerăm că, în prezenta cauză, Curtea s-a investit din oficiu cu soluționarea unei excepții de neconstituționalitate — a dispozițiilor art.145 din Codul de procedură penală — care nu a fost ridicată ca atare de instanță, de procuror sau de părțile din dosarul de fond — și care, în raport cu prevederile art.29 alin.(1) din Legea nr.47/1992, este inadmisibilă, întrucât nu are legătură cu cauza aflată pe rolul instanței de judecată.

Ca urmare, indiferent de eventuala corectitudine a argumentelor aduse în sprijinul neconstituționalității dispozițiilor art.145 din Codul de procedură penală, excepție ridicată, practic, și motivată de Curtea însăși (câtă vreme nici instanța de judecată, nici procurorul, în calitate de autor al excepției, nici părțile din dosarul de fond și nicio autoritate nu a fost consultată și nu și-a spus punctul de vedere în acest sens), nu putem susține soluția de admitere a acestei excepții de neconstituționalitate, considerând că acceptarea acesteia ar însemna o eludare a întregului cadru constituțional și legal care configurează controlul de constituționalitate pe cale de excepție.

În opinia noastră, respectarea acestui cadru constituie o garanție a realizării de către Curtea Constituțională a rolului său constituțional. Activismul judiciar și argumentele care s-ar putea aduce în sprijinul unei atitudini activiste nu pot constitui motive, argumente pentru crearea, pe cale jurisprudențială, a unui cadru substanțial diferit de soluționare a excepției de neconstituționalitate, respectiv pentru „construirea”, practic, prin pași făcuți pe cale jurisprudențială, a sesizării din oficiu cu excepții de neconstituționalitate a legilor și ordonanțelor.

Judecător,
dr. Livia Doina Stanciu